

BRASSÓI LAPOK

Főszerkesztő: SZELE BÉLA dr.

POLITIKAI NAPILAP

Felelősszerkesztő: KOCSIS BELA

ÁRA:	Az előfizetés ára helyben:	Az előfizetés ára vidékre:	Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:	Előfizetési árak külföldre:	HÍRDETÉSEK	BUKARESTBEN:
3 LEI	Évente 500 lei Félévre 270 Negyedévre 140 Havonta 52	Évente 800 lei Félévre 320 Negyedévre 170 Havonta 60	BRAȘOV—BRASSÓ, Kapu-uca 64—66. szám. Telefonszámok Szerkesztőség 177. Kiadóhivatal és nyomda 82. sz.	Évente 800 lei Félévre 500 Negyedévre 250 A portódíjak emelése esetére az előfizetési díj emelésének jogát fenntartjuk magunknak.	Brassó kivételével kizárólag a PUBLICITÉ RADOR, BUCAREST, Strada Berthelot No. 1 vagy annak fiókjai vesznek fel. APRÓHÍRDETÉSEK közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendő vagy bármelyik bizalmasunk útján is leadhatók	4 LEI Vasárnap 5 LEI

XX. ÉVFOLYAM.

BRASOV-BRASSÓ, 1924. május 15. (Csütörtök)

111. SZÁM.

Nagy lépéssel

lépett előre a romániai nemzeti kisebbségek igazsága. A legutóbbi politikai manifestációk során olyan nyilatkozatok hangzottak el, amelyek mostani vizsgálaton viszonyainkra a remény rózsás sugarait derítik, s bizalmat ébresztenek a jövő iránt.

A néppárt kolozsvári nagygyűlése alkalmából Goga Oktávián nyilatkozott a Brassói Lapok számára, s amit a magyarságról, a nemzeti kisebbségek jogairól, a pártnak e jogokkal szemben való jövőendő magatartásáról mondott, komoly átgondolásra és bölcs előrejelzésre vall.

Goga megállapította, hogy az erdélyi magyarság kérdése nemcsak belpolitikai, hanem külpolitikai szempontból is a legfontosabb problémák egyike. Amiben azt akarja jelenteni, hogy Románia kormányának nem szabad csupán rendőri hatáskörbe tartozó alárendelt minőségű ügy gyanánt kezelnie a nemzetiségeket, hanem mint olyan tényezőket, melyeknek sorsa nemzetközi ellenőrzés alatt áll, s amelyek jó- vagy balvégzete a román király sorsát is befolyásolja.

A Bratianu-Duca-Angelescu triumvirátus a ma szerencséjének és a hatalom élvezetének bársonypamlagáról diktálják Erdély magyarságának politikai, gazdasági és kulturális elnyomását; a holnappal, a népjoggal, a morális és törvényes kötelezettséggel nem törődnek. Ami az Averescu-féle néppárt és benne egyik vezére, Goga, már tisztában vannak a múlt tanulságával, a jelen visszasszágaival, a jövő érdekeivel. Annyit megtanultunk a múltból, mondja a költőpolitikus, hogy csak az ország valamennyi polgárának jólléte és megelégedése az a bázis, melyen az állam fejlődése felépülhet. Akik a múltban a szabadságért küzdtek, nem lehetnek a szabadság elnyomói.

Ez a felfogás inspirálta annak idején az erdélyi románságot is, midőn Gyulafehérváron mindazon szabadságjogokat proklamálta, melyeket a magyarság számára azelőtt követelt, s amelyekért évszázadokon át küzdött. Goga Oktávián újra szemére veti és méltán a nemzeti pártnak, hogy mikor uralmon volt, beváltatlanul hagyta az alba-juliai határozatot. S mintha csak erre a vádra lenne a válasz, s mintha csak a felzaklatott lelkiismeret keresne megnyugtatót, s a megsértett erkölcsi rend méltó és kiengesztelő elégtételt, Maniu Gyula vasárnap Bukarestben a kisebbségi kérdésről olyan előadást tartott, melyet csak a legnagyobb elégtétellel, megnyugvással és elismeréssel fogadhatunk.

Tételei: a felekezetek szabadsága és állami támogatása, a kisebbségek anyanyelvének respektálása, s az iskolák felszabadítása az erőszakos nyelvkénysztől az őszinteség és igazság erejével hatnak, főképp abban a keretben, melybe a nemzeti párt vezére fogadta őket.

Maniu Gyula nem is elégszik meg általános szövegekkel, hanem kiterjeszkedik a gyakorlati élet követelményeire és programjában, ami fölöttébb érdekes, a magyar nemzetiségi törvény szellemét és paragrafusait követi. Annyira megfelel a nemzeti párti vezér gondolatmenete a hivatalos nyelv használata, s a kisebbségi nyelvek joga tekintetében, hogy elegendő lett volna csak annyit mondania: „Itt a

magyar törvény, melynek alapján mi románok élhetünk a magyar világban, tegyük uralkodóvá Romániában ezt a törvényt, s eleget tétünk kötelességünknek, s az igazságnak! Ami nem zárja ki természetesen, hogy a nemzeti szempontból sokkal kedvezőbb viszonyok közt levő Románia az abban foglalt jogokon kívül még többet is ne juttathatna nemzeti kisebbségeinek.

Goga és Maniu, a néppárt és nemzeti párt álláspontja mindenesetre találkozik abban a megállapításban, hogy a kormány nemzetiségi politikája maga az önkény és erőszak, maga a bűn és a hibák sorozata, s hogy Románia érdeke megadni népeinek mindazon szabadságjogokat melyek őket megilletik. Ha pedig figyelembe vesszük, hogy

Jorgának és a néppárt elszakadt szárnyának, a caranistapártnak, a haladó-konzervatívoknak, a szocialistáknak és kommunistáknak mi a felfogása a népi kisebbségek jogairól, akkor meg kell állapítanunk, hogy a kormány és a liberális párt, vagyis a Bratianu-Duca-Angelescu triumvirátus merőben egyedül áll szélső, sovíniszta, jogfosztó és erőszakos politikájával, s csak éppen a nyers hatalmi erővel tudják fenntartani ezt a politikát.

Miután pedig a nyers erő, erkölcsi alap nélkül csak ideig-óráig képes megállni, optimista hittel tekinthetünk a közel jövőbe. A magyarság szedje össze erkölcsi és anyagi erejét, hogy a mostani kemény megpróbáltatások utolsó fázisát méltón elviselhesse!

A francia választások eredménye megbuktatta Poincarét

A baloldali pártok főlényes győzelmet arattak — A győztes ellenzék Millerand lemondását is követeli

— A Brassói Lapok eredeti távirata. —

PARIS, május 13. Franciaország választott a most, hogy az eredmény néhány gyarmati mandátum kivételével ismeretes, megállapítható hogy a baloldali pártok szinte félelmes győzelmet arattak a nacionalisták felett. A régi parlament összetételéhez képest minden vonalon erős balrafordulás észlelhető, s a radikálisoknak és a szocialistáknak karteille kerületenként meglehetősen nagy számban győzött, s a baloldali lapok határtalan örömmel eltele jelentik a győzelmet. A Quotidien megállapítja, hogy a baloldali blokk a választásokon egyetlen mandátumot sem veszített, s már akkor, amikor a teljes választási eredmény még nem volt ismeretes, szízhét új mandátumot nyert.

A szocialista Populaire megállapítja, hogy az eddigi értesülésekből kitűnőleg

az ország legszembetűnőbb módon pálcát tört a nacionalista blokk politikája felett.

Poincaré lemondását várják

Párisban a választások eredménye teljesen váratlanul hatott, s máris híre jár jólétesült politikai körökben, hogy Poincaré miniszterelnök nem utazik Chequersbe a Macdonaldal való találkozásra. E politikai körök szerint

Poincaré lemondása még a kamara összeülése előtt lehetséges.

A kormányt ebben az esetben meg kellene bizni az ügyek továbbvitelével, hogy a három hetes parlamenti időszak áthidalható legyen. Erre nézve ugyan még az Elysée elhatározása nem ismeretes.

Az Ouevreben Robert Jouvenet által írt, s kijelenti, hogy

a kormány elvesztette a játszmát, s a választások eredményéből le kell vonnia a konzervenciát. Mindenekelőtt azonban a köztársaság elnökeinek kell távoznia, aki négy évvel ezelőtt megalapította a most összeomlott nacionalista blokkot.

Maga a választás zavartalanul folyt le s a szavazásnál a vidéken a szavazók nak hetven, a fővárosban nyolcvan százaléka vett részt. A választások eredménye kilenc gyarmati mandátumot és a Du Nord kerületet kivéve teljesen ismeretes. Eszerint megválasztottak

- 11 konzervatívot,
- 136 köztársasági nacionalista blokkpártit,
- 92 baloldali köztársasággit,
- 34 disszidens köztársasággit,
- 127 radikális és radikális szocialistát,
- 39 köztársasági szocialistát,
- 101 szocialistát és
- 29 kommunistát.

Négy kerületben pótválasztást kell tartani. Az összes mandátumok száma a gyarmatokon kívül ötszázhetvennégy.

Megtörtént a szakadás — írja tovább — az ország és azok között, akik ör színdőn át arra tartottak igényt, hogy az országot kormányozzák. Eljen a köztársaság! Eljen a béke! Eljen Franciaország!

Poincaré még a hétfői nap délutánjának folyamán visszaérkezett Párisba, de még semmi irányban sem határozott. Annyira bizonyos, hogy most már Poincaré aligha utazik az angol miniszterelnökkel megbeszélés találkozásra, mert — mint a Reuter-iroda is megállapítja — az új francia kormány megalakításáig ezt az összejövetelt szűk ségképen el kell halasztani.

Az új miniszterelnöknek teftétlenül demokratikus irányban kell haladnia, s a baloldali pártokra most súlyos feladat vár, mert eltért programjaikkal megis egységeseknek kell maradniuk, ha arról lesz szó, hogy felelősséget vállaljanak.

Az általános felfogás az, hogy ezt az eredményt a drágaság és az új adók miatti elégedetlenség szülte, hangsúlyozni kell azonban azt is, hogy a Poincaré-kormánynak majdnem valamennyi

tagját újból megválasztották. A megválasztottak között van Poincaré, Loucheur, Tardieu, Duprey, Leherre, Chérisat, Reibol, Franklin, Bouillon, Herriot, Briand, De Castelnau, Klotz, Maloy, Capas, Bokanovsky, Fabry és a kommunista Cachin. Kibuktak: Murat herceg, Castellane gróf és a szocialista Bracke.

A francia választások eredménye felette meglepő, különösen azután, hogy a múlt héten lezajlott német választások eredménye a francia nacionalista kurzust megerősíteni látszott. A francia politika tengelye a német jóvátételi kérdés körül forog, s most az a helyzet, hogy a megerősödött német nacionalizmussal szemben áll a francia baloldali győzelem. Tulságos reménykedéseket az eredményhez fűzni azonban az európai politika megváltozása szempontjából nem szabad. Mert nem szabad elteledni azt, hogy a francia képviselő, még ha baloldali is, elsősorban francia, aki igyekezni fog Németországgal szemben a lehető legtöbb eredményt elérni. A baloldali blokk győzelme nem jelenti — úgy mint Angliában például — a szocializmus felé hajló áramlatok győzelmét, itt inkább arról van szó, hogy a polgári ellenzéki pártok jutottak főlénybe az eddig uralkodó blokk felett. Már pedig a francia polgári pártok, még a baloldalon is, teljes szolidaritást vállaltak mindennel, ami a kormány külpolitikájával állt vonatkozásban, különösen pedig akkor, ha ez a kormánypolitika Németország ellen irányult. Ha változásról lehet szó, úgy az Franciaország belső gazdasági és pénzügyi életében fog végbemenni. A kiegyenlítést a külpolitikában talán csak a szakértők javaslata fogja meg hozni s vajjon az új francia kormány hajlandó lesz-e a Ruhr-vidék kiűritésére, amely a németek szerint conditio sine qua non-ja a szakértői javaslat német részről való elfogadásának e pillanatban még kérdéses. Enélkül pedig Európa nyugatának békéje, az igazi béke el nem képzelhető.

Minisztertanácsot tartott a bukei kormány

Párisi szikratávirat jelenti, hogy a kormány tagjai ma, kedden, délelőtt tíz órakor Millerand vezetése alatt minisztertanácsot tartottak, amelyen behatóan megbeszéltek a választások teremtette helyzetet. A minisztertanács úgy határozott, hogy a helyzet következményeit levonja

s benyújtja lemondását

A francia kormány ezzel a tényleges válság állapotába jutott, mégis mindaddig, amíg az új kormány megalakul, tovább vezeti a kormányt. Ezen a minisztertanácson jelentette be Poincaré azt is, hogy Macdonald miniszterelnökkel tervezett találkozását — egyelőre elhalasztja.

Angliában a francia választások eredménye vegyes érzelmeket keltett, mindazonáltal az a felfogás alakult ki, hogy Poincaréék politikája a francia nép előtt teljes vereséget szenvedett. Berlinben a francia nacionalista blokk bukása teljes meglepődést keltett.

Bukarestben, politikai körökben a váratlan eredmény mély benyomást keltett s végleges felfogás azonban még nem alakult.

Átvették a kézdívasárhelyi Rudolf kórházat

Mikor Rauca prefekt diktál

— A Brassói Lapok munkatársától.

KEZDÍVASÁRHELY, május 12. Tegnap Kézdívasárhelyen állami kiküldöttek jelentek meg és átvették a »Rudolf kórházat«. Nem hétköznapi riport ez a székesváros kultúrtörténetében, mert a kórház a székesvárosi kézdívasárhely egyik pillére, verejtékes alkotása volt.

Kézdívasárhely társadalmi teremtette meg az előtt negyven esztendővel a kézdívasárhelyi Rudolf-kórházat. Ez az intézmény is, mint a városnak sok más intézménye, a közönség filléreiből emelkedett a jótékonykodás olyan csarnokává, melynek áldásos gyümölcseit évtizedeken át ezrek meg ezrek élvezték és áldották. A nyolcvanas években sok, régen alvó eszme vált valóvá. A közéletnek jeles, első sorban, ennek is az élén báró Szentkereszthy Stefánia, indulnak meg házról-házra s gyűjtöttek össze a közönség filléreiből tekintélyes summát. Így az áldozat oltárának lángjainál egymásután emelkednek ki a Háromszékvármegyei Erzsébet árvaház nevelő intézet, a Stefánia menedékház és Rudolf kórház. Sehol más városban még annyi intézményt a társadalom önmagából nem épült fel, mint ebben a kis székesvárosban. A kórház első orvosa, dr. Sinkovics Ignác kezdte meg a kis épületben az alkotás munkáját, s a neve az alapítókkal együtt ma ott áll a modern sebészeti pavilon falán márvány-kőbe vésve. Az utána következő igazgatók és orvosok Dobai János, dr. Szentpéteri Bálint, dr. Dávid János, dr. Tóth József, dr. Györfy Sándor, Nagy Károly, Varga Béla, stb. stb. mindent megtesznek, hogy ez a kórház ne csak a város, hanem a messze vidék közegészség ügyének is közkincsévé emelkedjék.

Az 1916. évi katasztrófa után a kórház felszerelése megapadnak, a Röntgen-készüléke majdnem hasznavehetlenné válik.

A kórház élére kerül egy fiatal, agilis orvos: dr. Györfy Sándor, aki emberfeletti munkával jókarba hozza a felszereléseket. Tavalay a Röntgen-készüléket javítja ki Nagy Elemér diákkal, s oly precíz készüléket ad ezzel a kórháznak, hogy kiállja a versenyt bármely modern kórházzal. Hogy mennyire a szíven viselte ez az ember a közönség által épített kórház sorsát, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a saját műszereit használta a legtöbbszór a műtétek alkalmával. Most aztán ez az intézmény is átkeült az állam kezébe azzal az aktsallal, mellyel a kormány kiküldöttei tegnap az állam tulajdonának deklarálta a kézdívasárhelyi Rudolf kórházat. Az intézményeket építő és intézményeit vezető társadalom életében nevezetesen az egészségügyi minisztérium részéről Bretorianu ügyész, dr. Sbarcea Tivadar orvos, Crecanu Mihail vármegyei orvos, Rauca prefekt, Kozma Romulus primár helyettes, dr. Györfy Sándor, dr. Tóth József orvosok, dr. Tuzson Árpád kórházegyesületi ügyész és az igazgatóság voltak jelen. Az igazgatóság ez alkalommal tartotta utolsó ülését és tiltakozását fejezte ki az átvétel ellen. Egyik igazgatósági tag kifejtve véleményét, megjegyezte:

— Nem tartom valószínűnek, hogy a semmitől szék helyben hagyja a kórház átvételét.

Erre a prefekt románul odaszólt a jegyzőkönyvet vezető kisasszonynak:

— Kisasszony, vegye jegyzőkönyvre, hogy a törvény nem tiszteletének adott kifejezést. (Brr!! Prefekt ur, mekkora zsenialitás!! A szerk.)

— Pardon — vágott egyik románul tudó igazgatósági tag a prefekt diktálásába — itt nem a törvény nem tiszteletéről van szó, hanem arról, hogy nem valószínű, hogy a semmitől szék helyben hagyja az átvételt.

A kórház vezetésével a kormány ideiglenesen dr. Györfy Sándort bízta meg.

A kézdívasárhelyi Rudolf kórház ezzel az aktuális a többi magán kórház sorsára jutott: állami kórházzá lépett elő. Állítólag a város két másik társadalmi intézménye: az árvaház és a menház, szintén az állam tulajdonába megy át.

Régen és most Elmélkedések egy érdekes évforduló alkalmából

KIBÉD, május 11. Ezen harminc esztendeje annak, hogy megtörtént ama híres Memorandum-pernek a tárgyalása. Ma az egész román nép triumfál, ünnepel lélekben és talán újabb gondolatokat talál ki faji öntudatának erősítésére. Milyen módon kommentálják a román lapok ezt az eseményt, azt a napot és milyen érzelmeiket váltanak ki románjuk polgártársaink lelkéből, nem tudom, hanem tudok egyebeket.

A memorandumozás annak idején azért indult meg a »császárság« előtt, mert féltették a »limba«-t és a »lege«-t. E memorandum alapgondolatai visszavezethetők Simion Barnutiának 1848. május 15-én mondott balázsfalvi beszédére, amelyben »nemzete számára egyéni szabadságot (jobbágyság eltörlése, polgárjogok biztosítása (és nemzeti szabadságot) a nyelv respektálása és a románok részvétele az állami életben) követel.« Természetesen az egész Memorandum-dolognak az állami autoritás szempontjából per és ítélet lett a vége. Manapság minket magyarokat sokkal enyhébb dolgokért perelnek is ítélnék el.

A kritika szabadsága 30 év előtt

E pernek lefolyását az akkori román lapok közül a »Gazeta Transilvaniei« írta meg a legrészletesebben és a legtulzábbban. Leírta a vádlottak hősiességét, a néptömegek triumfálását, a kolozsváriak kiképzelt »jédelmére«, a regát tiltakozását stb. stb. Konklúzióképpen pedig leírta a magyar igazságszolgáltatás és jogi érzék állítólagos »erkölcsi bukását« és »az igaz nemzeti ügy« diadalát. Szép dolgok és elgondoljuk, hogy ezelőtt 30 évvel, a »hírhedt« magyar éra alatt micsoda boldog világa volt a szabadságélmény nyilatvánának, amikor meglehetett írni mindezeket úgy, amiképpen érezték valaki; s ezzel szemben micsoda nyomorúságos világ ez a mai, amikor talán egy közönséges hétköznapi tudósításban is államellenes cselekedetet lát a hatalom.

Lojalitás egykor és most

Ha mindjárt a Memorandum-per tárgyalásnak a kezdetét nézzük, legelőször szemünkbe ötlök az, hogy úgy a vádlottak, mint a védők erősen kikélték a román nyelv használatának joga mellett, tekintettel arra, hogy a vádlottak egy része absolute nem tud, a védők egy része pedig alig tud magyarul, illetőleg védőbeszédet nem tud elmondani magyarul. Hosszúsa diadala után azonban a bírói és esküdtszéki lojalitás kimondja (az uralkodó faj lojalitása az uralkodó alatt levő néppel szemben — értsük meg), hogy bár a tárgyalás nyelve a magyar, de azért azoknak, akik nem tudnak jól magyarul, megengedik az anyanyelven való disputa és Lehmann nevezetű ur tolmácsolni fog. S megindul a per, a politikai per tárgyalása.

Hogy állunk ma? — Egy icipici ügyben, ha a polgári per vádlott nem tud románul, vége neki, mert rikoltja a »domnu judecator«: »Tudni kell, mert immáron 5 éve van román imperium és ennyi idő bőven elég az állam nyelvének az elsajátítására! Próbálja meg ma a magyar ügyvéd csak egy jelentéktelen járásbíró-ságon harcolni a magyar nyelv jogai mellett, nemhogy lojalitással találkozná, de stante pede silenciumot kapna. Hiszen egy hivatalos épületben még a privát magyar beszélgetés sincs ígyre sok embernek. Pedig 30 évvel ezelőtt két millió román nép nevében harcoltak, ma azonban hiába mondjuk, hogy két millió magyar jogáról van szó, annyit ér; legfeljebb egy kézlgyintés a válasz és az, hogy a két milliónak elég egy néhány zászlóalj és megoldatik a kérdés.

Érdekes fázis

Érdekes fázisa továbbá az ügynek az, hogy a regátban levő komiték egy része a regát népe nevében tiltakozó iratot küldött gyűlési határozatból kifolyólag az »osztrák császárság«-nak, feltárva a per »borzalmatát«. Ez a regát pedig Erdélyre nézve akkor egy egészen idegen állam volt. És beleavatkozott egy más állam dolgába. De persze ez jogos volt, mert egy fajnak, egy népnek és special a román népnek és fajnak az érdekéről volt szó. — S hogyan állunk ma? Próbálna meg az a szerencsétlen Magyarország közbelépni a hatalmaknál az erdélyi magyarság érdekében, olyan lenne reá a felelet, hogy megérezné a vén Európát. Mert más a jog,

az egyik fajról és más a jog ha a másik fajról van szó. És nincs semmi respektusa annak a közmondásnak: Amit nem kívánsz magadnak, azt ne kívánd másnak sem. Hiszen ma annyira vagyunk, hogy még állampolgári jogainkat is más mértékkel mérjük nekünk, mint másnak. — Miért? Mert magyarok vagyunk és mert memorandumozás nélkül semmi más jogért nem harcolunk, mint csak épen azért, amiért annak idején az erdélyi románság: »pentru lege« és »pentru limba«, »pentru libertatea individuala« és »pentru libertatea nationala.« E harcunkban pedig nemcsak a tradíció, nemcsak az állampolgári jog, nemcsak a tömegszám, hanem a békeszerződések is mellettünk vannak, ha a szerződések becsületesen teljesítetnek. Továbbá a harcunkban mellettünk kell, hogy legyen főleg az erdélyi románság, a melyik úgy harcolt csak a tömegszámja alapítva annak idején harcát, holott vele sohasem történt meg a magyar éra alatt, hogy ezek legyenek választói jog nélkül, mert neki mindig volt választói joga, voltak külön képviselői saját programjukkal, nem egy-kettő, hanem nagyon sok, akiket azonban nem hurrogtak le. De hát minden változó a nap alatt — azt mondják.

Elt és nyelv

Érdekes momentum a pernek a következő nyilatkozat: »Egy népnek az existenciája nem disputálható, mert erősíti ezt önmaga. Epen ezért gondunkban sincs hogy bizonyítsuk azt, hogy jogunk van a létezéshez. Ilyen ügyben nem védhetjük magunkat egy kizárólagos magyar zsűri előtt, amelyik részben itélőbíró. Egyebet nem tehetünk, minthogy vádat emeljünk azon elnyomó rendszer ellen, a melyik arra törekszik, hogy elrabolja mindazt, ami egy népnek a legdrágább: nyelvét és hitét. Epen ezért itt többé nem vagyunk vádlottak, hanem vádolók.« — E sorokat jegyezze meg főleg az erdélyi románság vezetősége. Mit mondott itt? És mit csinált ő akkor és mit csinált ő most, amikor a sors intézkedése folytán uralomra került? S az erdélyi románsággal együtt az egyetemes románság is jegyezze meg e kijelentést, s annak nyomtatékosan hangsúlyozott részét: nyelv és hit. Mert most mi beszélhetünk így. Van jogunk hozzá. Mit szólnak azonban az ügy hőz, Bianu, Ghibu, Onisifor, Jorga, Tarescu, Bratianu stb. Ha akkora lett volna az elnyomás a multban mint ahogy hirdetik, lehetett volna így beszélni? Kérdezzük ezt kétmillió magyar nevében. Kérdezzük azért, mert nyelvünket kezdik kiszorítani még a saját iskoláinkból is, templomaink elvétele megkezdődött, a kultúrának felállítottak, s kész a terv a magyarság teljes elrománizálására. Kérdezzük, milyen logikával dolgoznak a multat és jelenlétet? S kérdezzük még azt is, vajjon, ha mi ma úgy beszélhetünk, mi lenne velünk? Mert ennél sokkal enyhébb kijelentéssel jut ki osztályrészül a polgári életben a sok megkurcoltatás. Hátha még törvényeségi forum előtt ejtenék ki e szavakat? És feleljenek, nem-e mi is jogosan harcolunk hitünkért, fajtánkért, nyelvünkért? Mert tudják meg, hogy a mi magyar nyelvünknek és hitünknek ugyan akkora létezési és szereplési joga van, és kell hogy legyen, mint amilyen a románoknak volt és ma is van úgy az állami, mint a társadalmi életben. Mert valamin a román nép és nyelv Istentől teremtetődött, úgy a magyar nép és nyelv is általa teremtetődött.

Ami a Románia monított...

Mert mit is mond Simion Barnuti, akinek gondolatai sugallták a memorandum gondolatát is: »Bármi nemzethek a szabadsága csak nemzeti lehet. És melyik ember ne érezné sértve magát, ha megtiltanák neki, hogy beszéljen csak azért, mert az egyiket magyarnak, a másikat szásznak, stb. szülte a természet. Ha megtiltanák, hogy ne járjon, az egyiknek azért, mert lassabban, a másiknak azért, mert gyorsabban megy, mint más emberek? Avagy nem háborgatná meg, ha az egyik hallaná: haliga s malomkereplő; a másik: fogd be a szádát, te magyar, te szász, stb. Valóban mindenki forrni fog a dühtől, mert minden embernek joga van úgy beszélni és úgy járni, ahogy a természet adta és ahogy tud; és amidőn meg támadtad ezt a szabadságot, ugyanakkor megtagadtad becsületbeli érzésed is, mert

minden ember szabadsága szorosan a személyéhez van kötve, az ő legegységibb tulajdona és minden ember személyének a képét hordozza úgy, hogy senki sem mozog, gondolkozik, beszél, jár, stb. más képen, mint az önmaga formájában. És most térjünk át az egyes ember személyéről a nemzetre, amelynek ugyancsak megvan a maga személyisége és ugyancsak azt leszünk kénytelenek mondani a nemzetről is, amit az egyes személyről, mert a nemzet szabadsága is szorosan van össze kötve az ő személyiségével, mint az egyes emberé, hacsak nem jobban. A nemzeti szabadság magán hordja a nemzet képét, mint ahogy az egyéni szabadság az egyes ember képét. A nemzetnek ugyanolyan formákat adott a természet, mint az egyes személyeknek. A nemzet személyiségével együtt születik a szabadsága, mint ahogy az egyes személyével és vele együtt ki is alszik. Mindaz, ami segíti és megakadályozza a szabadságot, emeli és növeli a nemzet értékét és szabadságát. A szabadságot feláldozza életét és vagyonát is; a szabadság a szív legbensőbb hurja, a legnemzetibb tulajdona: a szíve, a lelke...

Megértették uraim? Olyan emberük mondta ezt, aki a román népnek utat jelelt és igét, jelszót adott a szájába. Csak hogy azt is meg kell érteni, hogy amit a román népre vonatkoztatott, azt vonatkoztatja a magyarra és más népre is. Gondolkozzanak csak szívre tett kézzel ma, a mindön triumfának. Igazságos cselekedet az amit velünk cselekesznek? Konzekvensen-e önmagukhoz, vagy sem? És bűn-e nekünk az, ha, mint a románok cselekedték ezt 30 évvel ezelőtt, a világ aeropágja előtt mi is vádolókká leszünk, mert igen-igen sok okunk van reá? S ha hűségesen követik azokat az elveket, amelyeket egykor vezetőfőfiaiak lefektettek, s amelyeket minket is védnek, nekünk is igazat adnak, ha konzekvensen önmagukhoz, ne bánjanak többé minket, ne bánják nyelvünket, hitünket, hanem hagyjanak élni mind azon szabadságjogokban, amelyekhez isten és a világ előtt jussunk van. Mert ami nem volt jó a multban, az a jelenben sem kívánatos, és amiért a multban a román népnek joga volt harcolni, azért a jelenben nekünk is jogunk van harcolni.

S ha a romániai románságnak fáj az, hogy Jugoszlávia nem igen dédelgeti az ottmaradt románságot, gondolja meg azt is, hogy akkor, amikor kifelé vél, befelé pedig sujt, súlyosan vétkezik az igazság és önmaga ellen.

Dávid György dr.

A templomok kirablói

Ellopott veszedelmes
templomfoglalók

A Brassói Lapok munkatársától.

CSIKSZEREDA, május 12. Csikszere redában és környékén hosszabb idő óta rejtélyes templomfoglalók a földalékok, s istentelen mészárosok az egész közvélemény haragját és a főlele kísértet. Legelőször egymás után több izraeli lelkész a csiksomlyói szentfőrencz és szentpéter templomba, a pártavi csikszentléki és csikszere dalmi katolikus templomokba és onnan százezer lejtőre érték szőnyeget, oltártárgyakat és más értékeket elloptak.

Vitán Mihály csiksomlyói csendőrmesternek legutóbb fejtűnt, hogy a haluban kislányok folytonosan árulgamak templomifelszerelési tárgyakat amelyeknek eredetéről előbb nem akarunk számot adni, később elmondották azonban, hogy a templomi tárgyakat Egyed Elek és csikplocai lakosok ellopották. Ezen a nyomon kúndulva a csendőrség rákapt az összes ellopott templomi felszerelési tárgyakra.

Megállapítást nyert, hogy a templomfoglalásokat László Antal husz éves csikplocai csavargó és Lajos Dénes 18 éves állás nélküli kovácssegéd követte el. Ők adták el az ellopott holmikat Egyednek, aki jóhiszeműen vásárolta meg azokat. A két gonoszlelőt leartóztatták és beszéltették a csikszere dalmi ügyészségre.

Tudó

Ha valaki a következők közül valamelyiket szeretné megvásárolni, kérem, hogy a következő címre fordítsa a levelet: Csikszere dalmi ügyészség, 5. sz. post. doboz, Csikszere dalmi, 1924. május 15.

Borság előtt a rákosszentmihályi tömeggyilkosok

Molnár Tóth József csak három gyilkosságot ismer be — Hogyan pusztították el a Lahman-családot

A Brassói Lapok eredeti távirata. —

BUDAPEST, május 13. Az újságolvasó közönség emlékezetéből nem vesztett még ki a körülbelül egy évvel ezelőtt kipattant rákosszentmihályi tömeggyilkosság. Tegnap, hogy az iszonyatos bűnügyet tárgyalni kezdte a pestvidéki törvényszék, a törvényszék aktáiból újból felelevenedett minden részletében a borzalmas história. Az elmúlt évben egy budapesti dobozgyáros Rákosszentmihályon villát vásárolt. A villa renoválása közben az ácsok alkalmával egy bádogládába gyömöszölt holttestet találtak a munkások.

Ekkor kiderült, hogy a villa korábbi tulajdonosa egész családjával együtt gonoszított áldozata lett. Lahman András iparost, aki Amerikában gazdagodott meg, majd hazatérve, megvásárolta a villát, továbbá mostoha leányát Köves Lipótnét, Kövesné fiát és Lahmann feleségét meggyilkolták. Kövesné romlott lelkű asszony volt, fellel életmódot élt és egyszerre több szeretőt tartott magának. Egyszer megismerkedett Molnár Tóth Józseffel, egy foglalkozás nélküli kereskedőcséggel, a kinek biztatására

strichri csapal csintával megmérgezte az öreg Lahmant

és a gyilkosságba beavatták az áldozat feleségét is, akivel folyton civódott az öreg. Lahmann később veszedelmes kezdett lenni a bűnösöknek, ezért őt is eltették láb alól, sőt néhány hónap múlva Molnár Tóth József a 17 éves Köves Gyulát is meggyilkolta, a gonosz anya szemelátára. Molnár hamis okiratokkal megszerezte magának a villát, majd, hogy megszabadulhasson Kövesnéől, őt is elpusztította. Ebben az ügyben, a melyben számosan vannak kompromittálva a kir. ügyészség Molnár Tóth József ellen négy, Kanozsay Dezső kereskedő ellen két, Puskás Albert magánújságíró ellen egy gyilkosság bűntette miatt, mint bűnrészesek ellen, Molnár Tóth Józsefné, Kanozsay Dezsóné és Puskásné, továbbá Bocz István MAV. vasúti műhelyfőnök ellen gyilkosság bűntettében való bűnrészesesség címén s végül Szegő Mária varrónő, Böh Imre magánhivatalnok ellen bűnpártolás címen adott ki vádiratot.

A tárgyalás iránt a fővárosban élénk érdeklődés mutatkozott. Molnár Tóth József elmondta, hogy

Kolozsvárról ment fel Budapestre, hogy va a milyen módon gyors pénzhez jussom.

Egy alkattommal egy kávéházi kottatás kapcsán megismerkedett Kövesnével, aki előtt elhallgatta, hogy nő ember. Az asszony a szeretője lett és egy ízben mérget kért tőle, hogy elpusztítsa vele mostohaapját. Molnár, Bocz István vasutástól szerezte meg a mérget, aki vadászember lévén a legkülönbözőbb mérgekkel rendelkezett. Az asszony a mérget a mostohaapja palacsintájába keverte, s

midőn a mérge hatni kezdett, megfejtette a mostohaapját.

aki nyomban kiszenvedett. Molnár Tóth egy idő után a szörnyű titok fejében zsarolni akarta kedvesét és ezért fellelerte sógorát, Puskás, hogy detektív-ként jelenjen meg Kövesné előtt és igyekezzen vallomást kicsikarni az asszonyból. Puskás azonban — Molnár Tóth cínikus megjegyzése szerint — elügyetlenkedte a szerepét. A fővádlott ezután a villában agyonlőtte Kövesné. Holttestét az udvarban ásta el és a plédoboz tetejét a hullára helyezte, hogy a hullaszag ne árulja el a dolgokat. Kövesné fiát Kanozsay Dezső segítségével lőtte agyon a villában Molnár Tóth.

Kanozsay a gyilkosság pillanatában egy alut cartot a tő feje alá, hogy abból folyjon a vére,

nehogy esetleges vérnyomok maradjanak a padlón. Molnár Tóth csak három gyilkosságot akar beismerni, tagadja azonban, hogy az öreg Lahmann is ő tette volna el láb alól.

A tárgyalást ma folytatják.

Boksánbányán a liberális jelölt győzött

Amikor az ellenzéki kortesek terrorizálják a kormányt

A Brassói Lapok tudósítójától.

TEMESVAR, május 13. Vasárnap és hétfőn folyt le Boksánbányán a képviselőválasztás, amelyre majdnem valamennyi parlamenti párt jelöltet állított. A választást természetesen óriási agitáció előzte meg, amely szombaton, amikor már a kortesmákat a választókerületben bezárták, megszűnt. Az agitáció és korteskedés tulajdonképpen felesleges volt, hiszen biztosra kellett volna venni, hogy a liberális választási módszer alapján megejtett választásból csak liberális jelölt kerülhet ki győztesen.

A választások ideje alatt a nemzeti párt részéről Brediceanu a párt jelöltje, Popovici és Braniste volt miniszter, és Bocu Szevér képviselő tartózkodtak Boksánbányán, a parasztpárt részéről pedig Teicu dr. jelöltön kívül Mihailescu, Madgearu és Leanca. Ott volt még Savu Constantin fasiszta is, a kinek a jelöltségét azonban visszautasították.

Ismertes, hogy a választások körül nagy terror folyt, s érdekes körülményként lehet feljegyezni, hogy a kortesek is terrorizálni tudták magát a liberális pártot. A kerület egyik falujában például kijelentette a pap, hogy ha a fiából nem csinálnak községyi jegyzőt,

az egész falu az ellenzéki pártra fog szavazni. Miután a pap fiát kinevezték a községbe jegyzőnek, Boksánbányán Perian fasiszta kijelentette, hogy ha primár lesz, úgy a fasisztákat a liberálisokra szavaztatja le. Mire Perian kinevezték primárnak, pontosan a választások előtt Marcu primár helyébe.

De működött a liberális választási apparátus is hatósági segédlettel. Furlogon például Peiát, a nemzeti párt bizalmiját letartóztatták s állítólag csak Vuia liberális jelölt közbelépésére bocsátották szabadon.

A temesvári prefektúra hétfőn délután hat órakor kapta meg a jelentést a választás eredményéről, a mely szerint

Vuia Gyula karánsebesi liceumi tanárt, a liberális párt jelöltjét 3881 szavazattal megválasztották.

Brediceanu Kájusz nemzeti párti jelölt 2504, míg Teicu dr. a parasztpárt jelöltje mindössze 327 szavazatot kapott. Imbroane Avram, argentinista hír szerint még a választás előtt visszalépett.

Ki kell űriteni a Ruhrterületet

Németország csak a Ruhrvidék megtisztítása fejében fogadja el a szakértői javaslatot

A Brassói Lapok eredeti távirata. —

KOLN, május 13. A német kereskedelmi kamarának tegnap Kölnben megtartott diszülésén Marx kancellár feltűnő beszédet mondott, amelyben részletesen kitért a szakértői javaslatra, valamint Németországnak Franciaországhoz való viszonyára.

— Nem hunyunk szemet — mondotta a kancellár — a szakértői vélemény negatív oldalai felett sem, s látjuk az abból származó súlyos terheket és az államfenségbe való beavatkozás lehetőségét is. De, hogy pillanatnyi lélegzetvételt és nyugalmat érhesünk el, el kell fogadnunk a szakértői véleményét. Hogy azonban a szakértők javaslatának eleget tehesünk, akkor szükséges, hogy

a megszállt területeken Németország szuverénitását helyreállítsák.

Németország csak ennek a feltételnek teljesítése esetén járul hozzá a szakértői javaslatához. Ebben a tekintetben — bármilyen összetételű legyen is a parlament — egyet kell értenünk.

A beszéd után Hagen, kereskedelmi kamarai elnök a megszállt terület gazdasága nevében biztosította a birodalmi kancellárt arról, hogy a megszállt területek lakossága a német kormányval egyazon felfogást vallja.

Válságban a Bratianu-kormány

Bratianu Vintila még két évig pénzügyminiszter akar maradni

A Brassói Lapok tudósítójától.

BUKAREST, május 13. Az utóbbi napokban — mint már oly sokszor — politikai körökben komoly hírek terjedtek el arról, hogy a liberális kormánynak előbb-utóbb távoznia kell a helyéről. Az a sok kudarc, amely a Bratianu kormányzatot a külföldön, főként azonban a nyugati országokban érte, megérlette bukásra a helyzetet, s ma már, — amint a Lupta szerinte megcáfolhatatlan forrásból tudja — maga Bratianu Jonel, a miniszterelnök arra a meggyőződésre jutott, hogy az a pénzügyi kormányzás, amit eddig Bratianu Vintila a pénzügyminiszter folytatott, feltétlenül kárára van az országnak, s hogy ezen mindenképpen segíteni kell.

A sok kudarc között a legsúlyosabbak egyike most az, amely a kormányt a londoni piacon érte. Az Angol Bank kormányzója személyesen jelentette ki a következőket a kölcsön ügyében Londonban járt liberális korifeus előtt:

— Az önök erőlködése teljesen hiábavaló. Mindaddig, amíg Romániában ez az uralom tartja kezében a hatalmat, addig Románia a londoni piacon egyetlen centet sem fog kapni.

Ez és még sok más körülmény az, ami a miniszterelnököt arra indítja, hogy radikálisan változtasson a helyzeten. Ezt a változtatást Jonel szeretné mihamar keresztülvinni, ennek azonban nagy akadályai vannak. Bratianu ugyanis alaposan meg kell gondolnia a dolgot, mert a helyzet ma az, hogy a román politika férfiai mozgósítva vannak, s az ellenzék soha oly erőteljesnek nem érezte magát, mint most, s csak a király hazatérését, s ezzel a parlament megnyitását várja,

hogy kiméletlen harcot kezdjen Bratianuék ellen.

Ebben a helyzetben felette kockázatos dolog volna a kormány részére, ha magában a kormányban is ellentétek merülnének fel. Ezek az ellentétek pedig megvannak.

Bratianu Jonel ugyanis Bratianu Vintilánál, szóval a pénzügyi kormányzatnál szeretné megkezdeni a nagyarányt, és természetes, hogy Vintila nem hagyja magát.

A pénzügyminiszter kereken kijelentette, hogy ő addig helyéről nem távozik, amíg pénzügyi koncepcióját végre nem hajtotta. Ezt nemcsak kijelentete, hanem egy hosszú memorandum foglalta, azt a minisztertanács elé is terjesztette. Ebben a memorandumban kereken megmondja, hogy a pénzügyi program keresztülvitelére még két évi időre van szüksége. Bratianu Vintila tehát még két évig akarja rontani az ország hitelét és pénzügyi helyzetét.

Hogy keresztül tudja-e azt vinni, az majd annak a harcnak a lendületétől függ, amelyet most fog megindítani az ellenzék. S ha ez a lendület nem lesz elég erős, s ép úgy, akár az eddigi akciók, fele munkát fognak végezni, akkor az ellenzék újból hosszú időre akcióképtelenné tette önmagát, mert Vintila még két évig uralkodni akar.

Május 13-ig hívják össze a német birodalmi gyűlést

BERLIN, május 13. Berlini lapok jelentése szerint az új birodalmi gyűlést május huszonhetedikére fogják összehívni.

Egy fiatalember tragédiája

Akinek megzavarta a lelkét Magyarország összeomlása

A Brassói Lapok tudósítójától.

CSIKSZEREDA, május 13. Megrendítő családi drámáról beszélnek Csikszereda társaságaiban. Az elmúlt napok egyikén Bálint Mihály karciálvi földműves a község határában járva, egy elhagyatott erdei vískóban egy ismeretlen férfi holttestét találta. Azonnal a községbe ment, ahol jelentést tett az esetről az előljárásnál és a csendőrségnek. A helyszíni szemle alkalmával megállapítást nyert, hogy az illető egy Csikmegyében közsímsert család sarja, Lázár Béla, volt magyar hadseregbeli hadnagy, Lázár Dénes csikdelnei igazgató-tanító fia.

Előbb azt hitték, hogy bűnügyről van szó, de a hatósági orvosi vizsgálat során kint, hogy

a fiatalember nem bűntény következtében pusztult el, hanem éhenhalt.

Lázár Béla ugyanis pusztulását megelőzően sötét lelki tragédián ment keresztül s ez vezette őt a biztos bukáshoz. A fiatalember hősiessé végigharcolta a viágháborút és érdemei elismerésül több kitüntetést is kapott. A háború befejezése után leszerelt, de a harciéri szenvedések és nélkülözések és Magyarország hirtelen összeomlása megzavarta a boldogtalan fiatalember lelki egyensúlyát: Lázár Béla elmeje el sötétedett. Családja a budapesti Schwartz szanatoriumba vitette gyógykezelés végett, majd a Lipótmezőn helyezték el, de állapotán nem lehetett segíteni. Később szülei lehozták Lázár Bétát Erdélybe, ahol a dicsőségmentoni elmekórházban kezeltették. A volt katonatiszt idegrendszere azután itt teljesen felmondta a szolgálatot, s legutóbb egy örízetlen pillanatban megszökött a kórházból.

Két heten keresztül bujdosott Erdély utatlan utain, míg azután a karfalvi erdőbe vetődött, ahol éhségtől és a fáradtságtól kimerülve, egy lakatlan vískóba vánszorgott be, ahol segítség hiányában kiszenvedett.

Csikszeredán temették el impozáns részvét mellett.

Revidálni kell a versaillesi békeszerződést

WASHINGTON, május 13. Viktor Berger, az amerikai kongresszus szocialista képviselője határozati javaslatot nyújtott be, amelyben követeli, hogy a kongresszus szólítsa fel Coolidge elnököt, hogy a versaillesi békeszerződést aláíró hatalmak képviselőit hívja össze Washingtonba konferenciára. Ennek az értekezletnek az lenne a célja, hogy a versaillesi békeszerződést — amely a határozati javaslat szerint tulajdonképpen bukott háború, — revidálja és Wilson tizennégy pontjának megfelelően módosítsa.

Közgazdasági Tanács alakul Magyarországon

BUDAPEST, május 13. A magyar kormány elhatározta, hogy az összes gazdasági képviselők bevonásával felállítja a Közgazdasági Tanácsot, amely fontos véleményező testület gyanánt fog működni a kormány mellett. A Közgazdasági Tanács megalakulását május végére tervezik. Elnökkjelölteként Bud János és Hadik János gróf volt minisztereket emlegetik.

Erdménytelenek a tárgyalások a Ruhrvidéki bányászsztrájk ügyében

BERLIN, május 13. A Ruhrvidék munkásai és munkaadói között megindult munkabér tárgyalások ma eredménytelenül végződtek. A munkügyi miniszter a munkások és munkaadók képviselőit szerdára bekérte tárgyalásokra Berlinbe hívta.

Megkezdődött a jugoszláv-magyar konferencia

BELGRAD, május 13. A magyar-jugoszláv konferenciát tegnap ünnepélyesen megnyitották.

HIREK

Május 15.

Felhívjuk tisztelt előfizetőink figyelmét erre a dátumra, Kérjük azokat, akiknek előfizetése ezen a napon lejárt, hogy előfizetésük megújításáról idejekorán gondoskodjanak, nehogy a posta késedelmes kézbesítése miatt a lapküldés megakadjon.

Előfizetési árak vidékre:

Egy évre	600 lej
Félévre	320 lej
Negyedévre	170 lej
Egy hónapra	80 lej

Tisztelettel:

A Brassói Lapok kiadóhivatala.

— (Elutaztak a balneológusok. Vasárnap zajlott le Bukarestben a romániai balneológiai kongresszus, amelynek résztvevői az erdélyi ásványvízkitermelők meghívására körutazást tesznek Erdélyben. Körutjuk első stációja Brassó volt, ahova tegnap délután mintegy 80 orvos érkezett meg. Képviselve volt köztük Bukovina, Besszarábia, Dobruzsza orvosi kara is, míg erdélyi orvos, mindössze csak három volt a kirándulók között. Seveanu egészségügyi miniszter, a kinek az erdélyi program szerint szintén részt kellett volna vennie az orvosok kirándulásán, eljövételében akadályozva volt, mivel a regutóbbi napokban hivatalos teendői Zsombolyára szolgáltatták a minisztert. A kirándulók délután felmentek a Hohe Wartéra, a Cenkre, kikocsiztak Nórába, majd este pompás étvágygyal bankettet ültet, amelyet a Maior Mura éttermében adott tiszteletükre a város vezetősége. Az asztalnál Ciurea Joachim dr. brassómezei prefektus, Gancevici dr. városi főorvos és dr. Fabricius üdvözölték a vendégeket, akiknek nevében Nicol tábornok, az Országos Balneológiai Egyesület elnöke köszöntötte meg az ünneplést. A diszvacsorát féltizenegy órakor befejezték, mert a kirándulók ma reggel korán folytatták útjukat és félhét órakor négy autóval elindultak Háromszékre. Előpatak, Bodok, Málnás és Bálványos meglátogatása után este Tusnádra érkeznek az orvosok, ahol az éjjelt töltik. Holnap Maroshévízre és Borszékra mennek, végül Marosvásárhelyről való visszatérőjükben Szovátra utaznak. A jövő évi balneológiai kongresszust ugyancsak májusban tartják meg s utána a Bánság, Arad megye és Biharmegye gyógyfürdőit látogatják meg a balneológusok.

— (Házasság.) Géhl Zoltán festőművész és Horváth Iluska házasságot kötöttek.

— (Tatarescu alállamtitkár Aradon.) Aradról jelentik: Tatarescu belügyi alállamtitkár tegnap este Aradra érkezett. Az államtitkár érkezéséről senkinek sem volt tudomása, és csak ma délelőtti tudódott ki, hogy Tatarescu az éjjelt Aradon töltötte egy szállodában. Az államtitkár az újságíróknak nem adott nyilatkozatot, de a délelőtti folyamán fogadta az aradi római katolikus főgimnázium küldöttségét. A delegáció elpanaszolta, hogy a gimnáziumot megfosztották nyilvánossági jogától és a vizsgáztatásra kiküldött román tanárok a növendékek 95 százalékát elbuktatták. Tatarescu megígérte, hogy intervénálni fog az aradi gimnázium érdekében. Az államtitkár holnap visszautazik Bukarestbe.

— (Nistor miniszter Bukarestbe érkezett.) Bukarestből telefonálja tudósítónk: Nistor bukovinai miniszter, aki tudvalevőleg a bécsi osztrák-román tárgyalásokon a román delegációt vezeti, ma visszaérkezett Bukarestbe. Nistor már a mai nap folyamán hosszas megbeszélést folytatott Bratianu Vintila pénzügyminiszterrel. Tökéletes szabású raglánok csak NEUMANN-nál.

— (Felismerték a brassói pálya udvaron talált holttestet.) Jelentették, hogy a brassói pályaudvaron egy halálragázott férfi hullájára akadtak. Megállapítást nyert, hogy az illető Király László szászrégeni korcsmáros, aki véletlen baleset folytán lelte halálát a vonat kerekei alatt. Mivel pusztulása miatt senkit nem terhel felelősség, az ügyesség megadta a temetési engedélyt és a szerencsétlen embert ma délután három órakor eltemették.

— (Megint betörték a járásbírószobá bűnjelkamrájába.) A legutóbbi éjszaka immár harmadszor törték be a helybeli járásbírószobá bűnjelkamrájába. A tettesek ezekre menő értékű bűnjelkeket loptak el. A nyomozás megindult.

— (Konfliktus Kolozsvár és a belügyminisztérium között.) Az állampolgárság szabályozása körül Kolozsvárról telefonálják a Brassói Lapoknak, hogy az állampolgárok összeírása körül konfliktus tört ki a belügyminisztérium és az ottani városi tanács között. Tegnap érkezett vizsza Bukarestből Moga városi tanácsos, aki az állampolgársági törvény végrehajtása tárgyában utasításokat hozott a belügyminisztertől. Eszerint a honpolgárok illetőségét a városi irattárban levő régi névjegyzékekből és honosítási jegyzőkönyvekből kell megállapítani. E szerint az intézkedés szerint az állampolgárok összeírásának már folyamatban levő munkáját meg kellene szakítani és teljesen új eljárást kellene meghonosítani. Béres János városi tanácsos, az állampolgársági ügyek referense kijelentette, hogy Kolozsvár városa továbbra is úgy fogja végezni az állampolgárok megállapításának munkáját, mint eddig, mert a város által követelt eljárás gyors és praktikus. A fennálló rendelkezések értelmében — mondja a városi tanácsos — román állampolgárok mindazok, akik a csatolt területen laktak, időközben nem optáltak és nem repatriáltak. A város kizárólag ezt a szempontot követi és ezért nem látja szükségesnek azt, hogy a polgárok illetőségét az irattárba került aktákból állapítsa meg.

— (Kiutasították a fehértemplomi esperest.) Temesvárról jelentik: A jugoszláviai hatóságok Fleitsch Mátyás fehértemplomi esperes plebánost egy belügyminiszteri rendelet alapján kiutasították Fehértemplomról és áttették a román határon. Jugoszláviából való kitiltásának valószínűleg politikai háttere van. Fleitsch Mihály ugyanis az utóbbi időben aktív részt vett a jugoszláviai svábok mozgalmában. A kiutasított plebános ma Temesváron megjelent, ahol nemcsak egyházi főhatóságánál, hanem a politikai hatóságoknál is jelentkezett.

— (Regáti állomásfőnöket nevezte ki Zsombolyára.) Temesvárról jelentik: A temesvári József város nagy pályaudvarának főnökét, Ostoiát, saját kérésére Zsombolyára helyezték. Áthelyezése óta a József-városi főnöki állás elnyerése végett valóságos harc indult meg. Az egyéni történetek küzdelmét ma eldöntötte a kinevezés, amely szerint az új főnök Jonescu George pitești állomásfőnök lett, aki a mai nap át is vette ezt a nagy reprezentatív állást.

— (Még mindig sztrájkolnak a brassói kávéházi pincérek.) A brassói Korona és Transilvania kávéházak pincérei még mindig sztrájkolnak. Mint értesülünk, a brassói munkafelügyelőség legközelebb megteszi a szükséges lépéseket a sztrájkmozgalom békés elintézése érdekében. A pincérsztrájk előzményeiről írott közleményünkre vonatkozóan a brassói pincér szakszervezet részéről az alábbi információkat vettük:

— A pincérek eddigi dotálásáról általában téves adatokat terjesztenek. Egy kávéházi alkalmazott havi jövedelme 500 lej volt és a 15 százalékos haszonrészesedéséből 2 percentet a főpincérnek járó 'dubi ozum' címén, másfélszázalékos pedig a pikolók illetményeire vonnak le, úgy, hogy valtaképpen 11 és félszázalékos volt a mi részesedésünk. A legutóbb lezajlott és eredménytelenül kettészakadt tárgyalások során a pincérek mindössze 300 lej fizetésemelést, a régi kollektívszerződés betartását és a 15 százalékos részesedés hiánytalan biztosítását kérték a munkaadóktól. Ezek voltak azok a 'borzasztó követelések', amelyeket munkaadóink nem tudtak nekünk megfizetni.

— (A román állampolgárság megszerzésére és elvesztésére vonatkozó törvény hiteles magyar fordításban megjelent. Ára 8 lej. Kapható minden könyvkereskedésben, vagy megrendelhető 3 lej portódíj beküldése mellett a Brassói Lapok könyvosztályánál.

— (Husz százalékos olaj, nyolcvan százalékos víz.) Kolozsvárról telefonálja tudósítónk: Példátlan eset történt a legutóbbi napokban az államvasutaknak Marosvásárhely és Mádéfalva közötti vonalán. Állítólag olajhiány miatt május hetedikétől tizedikéig teljesen szünetelt a teherforgalom, míg a személyforgalmat csak nagy kinosan tudták annyira-mennyire lebonyolítani. A feladott árak napokon át az állomásokon vesztegettek, s az államvasutak igazgatósága csak akkor intézkedett a baj megszüntetése iránt, amikor már a panaszos táviratok tömegesen érkeztek hozzá. Ennek a példátlan eseménynek még egy érdekes mellékjelensége is volt. A vasutat a tartalékból igyekeztek kölcsönvenni olajat, hogy a zavart megszüntessék, s ekkor kiderült, hogy ez az olaj csak husz százalékos olaj, nyolcvan százalékos pedig víz. A vizsgálatot, azt még nem indították meg.

— (A magyar gyorsírás háromszoros bajnoka.) Budapestről táviratozzák: A gyakorló gyorsírók társaságának Fabró Henrik emlékeztető rendezett versenyén ez évi magyar gyorsírói bajnokságot Nemes Zoltán országgyűlési gyorsíró nyerte meg, ezuttal harmadikban.

— (Megszüntetik a nagyváradi róm. kat. tanítóképzőt.) Nagyváradról jelentik: A római katolikus püspök még már hónapokkal ezelőtt tervbe vette a nagyváradi tanítóképző intézet megszüntetését. Ezt a tervét azzal indokolta, hogy az agrárreform végrehajtásával a püspöki vagyonnak tetemes részét kisajátították, aminek következtében nem tudja fenntartani az intézetet. A tanítóképző tathári kara írásban tiltakozott a püspöknél az intézet bezárása miatt, s kifejtette, hogy a püspökségnek még most is van elég vagyona az intézet továbbá fenntartására. A püspökség a tiltakozó memorandumra csak most válaszolt. Végleges elhatározása szerint az intézetet a jövő tanévtől kezdve megszünteti. Ez a határozat nagy megdöbbenést okozott a magyarság soraiban. Amint hírlik, a tanítóképző intézet tanárainak nagyrésze Magyarországra repatriált.

(*) Könyvkedvelők figyelmébe.) Bármely — bárhol hirdetett könyv ugyanazon áron kapható nálam. Egyes könyveket, valamint egész könyvtárakat jó áron veszek. Eladandó könyvekről jegyzeket kérek Keszey Albert könyvkereskedő Cluj-Kolozsvár.

— (Lakbérleti törvény.) Mindenkit érdekel az új lakbérleti törvény. Hiteles magyar fordítása megjelent és megrendelhető a Brassói Lapok könyvosztályánál Brassóban. Ára 10 lej.

(*) Észak v. Dél-Amerikába utazók kérjenek azonnal felvilágosítást és prospektusokat a Cosulich Line-től Bucuresti, Cal. Grivitei 181.

SZÍNHÁZ

A magyar színház bucsuadása. Még csak pár nap és Fekete Mihály színtársulata távozik Brassóba, hogy megszakitott működését Temesváron folytassa. Hétfőn este a Pompadour márkínőt adták elő előadásban, kedden az Aranymadár ment premier gyanánt Zöldhelyi nagysikerű föllépésével, szerdán és csütörtökön, az utolsó napokon a «Mintha álom volna» című operette-újdonosság kerül színre. Ebben a darabban bucsuznak egyúttal a társulat kiváló és kedvelt erői is, Lengyel Irén és Somogyi Rózsi, kik annyi gyönyörűséget szereztek a közönségnek. A temesvári-brassói színtársulat kitűnő előadásaival, érdekes művészeivel, kiváló rendezésével a városi zenekar elgyelmezett vezetésével s nagyon szép diszleteivel elsőrendű, magas színvonalon álló társulatként szerepelt nálunk. Ez annál becsesebb és méltánylat-dóbb érték, mivel színészetünknek, saját hibáján kívül, mint láttuk, ropant nehézségekkel kell megküzdenie, hogy csak pusztán létét is biztosítsa. Magyarságunk nyilvánítsa elismerését és buzdító rokonszenvét hivatást teljesítő színtársulatunk iránt azzal, hogy az utolsó előadásoknak zsufolt nézőteret biztosít.

Ahogy engem ver az Isten...

Várady Aladár országgyűlési képviselő dal. Moravetz-kiadás, mindenütt kapható!

Zsák Zsineg
HAVAJ DRZSÓ
TIMISOARA 8878 **Kötél**

ERDŐSZAPPAN
világítva

Chevrolet autók

a legkifogástalanabb szerkezet.
Szolid — gazdaságos — elegáns.

20 HP, 5 ülésező torpedó, megérkeztek és kaphatók

Lej 165.000 — árban,
luxusadóval együtt, frankó Brassó.

S. A. R. și LEONIDA & Co. UNITE
Francia Brassó.

SIR A GYERMEKE ?

Miért nem használ

Höfer-gyermekhintőport és -gyermekkrém?

„A hazugság . . . A hinárlakok átlia-
ják a láhaimat, héklyóba vernek és min-
lejobb és lejobb az ingoványba . . . Az isza-
ömlik be a számon, a fülelem . . . Elny-
megfojt . . . Hazugság az ételem, hazugság
az italom — fürtelem . . . becstelenség —
bűnhődés! . . .” (Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

Alólirottak a szív legmélyebb fáj-
dalmával tudatjuk úgy a magunk, vala-
mint az összes rokonok nevében, hogy
a forrón szeretett jó édesapa, nagypapa,
dédapa, testvér, após, sógor és rokon

AMBRUS ANTAL

MAGÁNZÓ

f. hó 13-án reggeli 5 órakor, életének
88-ik évében, a haldoklók szentségének
áhitatos felvétele után végelgyengülés
következtében jobblétre szenderült.

Drága halottunk földi maradványai
f. hó 15-én, csütörtökön d. u. 4 órakor
fognak a Hosszu-ucca 16. szám alatti
gyászszobából a postaréti róm. kath. te-
metőbe örök nyugalomra helyeztetni.

Lelkiudvéért az engesztelő szent-
mise / áldozat f. hó 16-án, pénteken,
reggeli fél 8 órakor fog a róm. kath.
plebánia-templomban az Egek Urának
bemutattatni.

Brassó, 1924 május hó 13-án.

A gyászoló család.

Nyugalma legyen csendes, emléke áldott!

ACÉLLEMEZ ÜZLETI REDŐNYÖKET

Esslingeni ablakfaredőnyt, Napellenző szer-
kezeteket gyártunk és legolcsóbban szál-
litunk. Áránálattal díjtalanul szolgálunk

HALÁSZ TESTVÉREK

GRADÉA-MARE (NAGYVÁRAD) STR. CUZA VODA
TELEFON 11-94. (SZACSVAY-U.) 17. TELEFON 11-94.

Üzleti könyvek
Levéltárak
Gyorsfűzők

"E O S"

helybéli műhelyek gyártmányai.
Legjobb kivitel, olcsó árak.

Raktár:
Eduard Kerschner, Brassó.
Kapu-ucca 21 sz.

No. 446—924.

Hirdetmény.

Ioseni (Gyergyóalfalu község előjáró-
sága közli, hogy a vadászati jog
haszonbérbeadása f. évi május 15-éről el-
marad. Az árverés új határnapja újból ki-
lesz hirdetve.

Ioseni, la 8 Maiu 1924.

G. Moldovanu

9123

Gáll Mihály

primar.

Raktárról eladó gépek:

60-70 HP. félstabil gép, 12 atm., 200 ford.
25-30 HP. gőzlokomobil, 8 atm., 130 ford.
20-25 HP. gőzlokomobil, 7 atm., 110 ford.
6 HP. új benzínmotoros vasvázás fűtőgép
700 mm. szalagtűrés, Kirchner gyártmány
1 sz. Nemzeti gabonafúrtógép, Graepel gyártmány
2 sz. Ventilátor, Schiel gyártmány
2 sz. Tümlős porszűrő, Schiel gyártmány
35 HP. 5 üléses személyautó, Opel gyártmány.

CSIIHA & RÁKOSI

BRASSÓ, EGRES-U. 7. TELEFON 3-82.
SÜRGŐNYCIM: "CSIIHA, BRASSÓV."

Eredeti Mc Cormick-Standard kéveketőzsinéget

használjon, ha sok pénzt és
bosszúságot akar az új sze-
zonban megtakarítani. Az új
gomolyának a szál hossza
66 2/3 % -al hosszabb, mint
eddig. 2 régi gomolyával 2660
kévét köt, 2 új gomolyával
4383 kévét köt. A Mc Cor-
mick zsinég hosszúságát, ellent-
álló képességéért teljes
szavatosságot vállalok

Fizetési feltételek megegyezés szerint!!!

A Mc Cormick és esetleg más gyárt-
mányú kévekető gépalkatrészeket
már most rendelje meg.

Bartha Árpád

Sft. Gheorghe—Sepsiszentgyörgy.

Klasszikus detektívregények a Maurice Leblanc:

ARS ÉNE LUPIN RENDKIVÜLI KALANDJAI

című sorozata. — Ennek a pompás
sorozatnak minden egyes kötete szen-
záció a detektívregények kedvelőinek.

A sorozat legszebbjei most jelentek meg!

Az uri betörő L 50—
Nyolcat üt az óra 60—
A négy vörös gyémánt 60—
A keleti titok 50—

Kapható minden könyvkereskedésben és újságárúsnál.
Az összeg előzetes beutalással, illetve portómentesen szál-
litja a Brassói Lapok könyvosztálya Brassó, Kapu-u. 66.

UTÁNVÉTELT 5 LEJEL TÖBB.

Nagyrománia legnagyobb női konfekció áruháza.

Olcsó hét
csak május 12-től
május 19-ig.

Nagymennyiségű legutolsó divat szerinti
ruhák, kosztümök, kabátok, bluzok, aljak stb.

rendkívül olcsó árakon

kerülnek eladásra, mert vállalatunk nagy fogalma és legmo-
dernebb gyár-
tási technikánk

**mindenki által könnyen
elviselhető árakat** eredményeztek. Emel-
ben arra töreked-
tünk, hogy a lehető **legjobb minőséggel**
szolgáljunk vevőinknek.

Kérelem!

Jelszavunk nem a tömegkiszolgálás, hanem vevőink igényeinek
tökéletes kielégítése. Használják tehát a dél-
előtti is vásárlásra.

Áruházunk reggel 8 órától este 7 óráig meg-
szakítás nélkül
FENYVESI és SÁMUEL
nyitva van.

BRASSÓ, LENSOR 31—33.

A. KOVÁCS A.

URL-DIVAT SZABÓ

BRASSÓ,

Webster-utca

3

Szolid órajavitóműhely!

OSTERZETZER H.
BUZASOR 9.

Egy belsőldi

vegyészetű gyár

egyedárusítását Románia területére (sósbor-
szesz, csontolaj, kéktő, gummiarabicum, tinták
stb. átvetttem. Keresek kereskedelmi gőpön-
tök székhelyein megfelelő szubkpviseleket.
E cikkek az egész ország területén már jól
bevallnak vezette. Ajánlatok referenciákkal:
Oskar Wiener Import—Agentura—Comision
Arad, Piața Stefan cel mare 9 kértnek. 547

egy 12 személyes
majdnem új, könnyű
járata **ECO KOCSI.**
KAKAS LÁZÁR
kereskedő.
KOVÁSZNA.

HUBERTUS

1 visszarakott 12-ös szarvasagancs, gyön-
gyekkel, kiállítási példány. — 10-es
agancs, díszes táblán. — 12 drb. 6z agancs
különböző nagyságban, díszes táblán. —
1 fegyvertábla, nagyság 200/100 cm., 15 cm.
széles kerettel, sarok díszekkel, szép
szarvas agancs agalékkal. — 1 etelkosár
4 személyre, tányér, kés, villa, legfinomabb
kivitelben. — Azonkívül egy 1/2 lőerejű,
220 voltos motor **eladó** Sárköz y
puskaművesnél Fogarason.

Telefon: 107.

Aranyosgyéresi Agyagipar R. T.

TURDA—TORDA. Ajánlja
elismert legjobb minőségű,
földgázzal égetett homonyolt,
hodfarku és gerinc cserepet,
ugymint német és normal
méretű falit égláit,
valamint alagsőveit.

Rador 1908
534

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára: 2—10 l. — Vastagabb betűvel
4—10 l. — Legkisebb apróhirdetés 20 l.
Csak válaszbélyeggel felszerelt kérdőősközlőben
válaszolunk. — Apróhirdetéseket a fenti árak
mellett bizományosunknál is feladhat min-
helységben, aki aztán pontosan továbbítja kiad-
hivatalunkhoz.

Keresek fiatal egészséges
ta dadát május végére. Aján-
kozik Irjának „Rendszelelő”
jeligére a Brassói Lapok kiadó
hivatalába.

9 járatu malom 130 HP. diesel motorral,
tésztaalával együtt eladó. Cim Kelet hírlapja
Arad.

Állást keres középkorú magános nő, egyedül
lélkes, kereskedő, vagy iparosnál gazdaságon
Románul is beszél. Ajánlatok „Csikszerecs”
gére a kiadóhivatal továbbít.

Az Eforia gőzfürdőnek szüksége van egy ma-
seur-re és egy masszírozó nőre, akik áll-
kat azonnai elfoglaltatják. Gyakorlattal és
előnyben részesülnek.

Keresek haszonbérbe 100—150 hold föld-
lakóházzal és gazdasági berendezéssel, istálló-
disznóállal. állomás közelében. — Cim D. Pog-
Pitești.

Asszonyok könnyű munkára
pos állandó foglalkozásra kerestek. Jelen-
lehet Lancet M. fia cégél Marosvásárhely, R-
tér 64.

Cséső garnitúra eladó. Nehéz nyolcas Sz-
bathelyi motor 720 Hoffer cséső dupla-
újonnan javítva új szíjjazattal eladó. Satu-
Odorheiu Maréfalva.

Drótkadály kg.-ként 5 lelt és 2 dr-
strázzák eladó. Veszélyes eladó.

Két tonnás Wat teherautó, nagyon
karban eladó; esetleg elcserelem
zinmotoros cséső garnitúrával. Na-
Mihály Odorheiu.

Közép-ucca 114. sz. alatti ház és a kö-
lőtte lévő házépítési telek — kert — eladó.

Perza és Smyrna szőnyegek kaphatók
megrendelhetők bármely méretben, jutányos
Covoara-nál, Cluj, Str. Londrei (Hosszu-
26. Kérjen áránálattot.

Polcok és íresládák eladók. So-
József, Hirsch-ucca 22. Ugyanott tanuló
felvétetek.

Szovátafürdő központjában igen szép 6 szob-
és 2 konyhas emeltes villa teljesen új beren-
zéssel család okokból jutányos áron eladó. Na-
tekintőknek kocsai és vendégszoba. Borbély Gy-
Szovátafürdő.

Eladó egy 12 lőeres Kühne-féle magános
benzines motor, egy Dröler-féle 300-as cséső-
teljes felszereléssel üzemképes állapotban. Ugy-
ott egy 35 lőeres, hat üléses luxus-autó, egy
recséső Zimmermann-féle eladó. Cim: Balázs
rolyné Odorheiu, Bul. Reg. Ferdinand 27.

Irodai gyakorlatlalt bíró nő állást keres.
veleket „Hivatalnoknő” jeligére a kiadóba ké-
91.

Eladó egy 8-as MAV. és egy 4-es Drö-
gőzcsésőgarnitúra herefőttel, a
kijáratu malom 86-as-kövekkel, 2 loko-
mobli MAV., egy 16 HP. és egy 10 HP. cs-
piett, üzemképes állapotban. Lang György, Prá-
már 328.

Bor vagon és hordó tételben kapható. Cim
Korona szálloda 26.

Két fiatal ember lakást kaphat. Cim 91
szám alatt a kiadóban.

Toplicea és Borszék-fürdőre autójárat július
15-étől szeptember 15-ig, benzín, olaj a fürdő-
ház. Május 15-étől autó már rendelkez. Sallat
autóvállalat.

Keresetük ügyes munkagőz fehérnemű-
varráshoz és hímzéshez Oprán és
lonjában. Érdeklődni Közép-ucca 45.

16 szalacsaró keresetük, ki románul va-
nemtel beszél Közép-ucca 45. Opran.

Árllány gyermek melő, házikisasszon-
v. könnyebb irodai állást keres. Teljesen meg-
ható jeligen.

Kicsikém, hosszú leveled várva várom, bő
világosítást, vadak tisztázása fontos, a
kozást tervezv, nyugtalan vagyok, hetenkint a
írj, sokat szenvedek. Sok puzsi.

Egy szerény igényű, szolgálata
családos ember házmesteri vagy iskolaszolgá-
lást keres. Cim 9126 szám alatt a kiadóban.

Eladó vagy kiadó 10 szobás nyaraló mellé-
lyiségekkel. Penzionak alkalmas. Ugyanoda rom-
nul tudó kezelő takarító felvétetik. Felvilágó-
tást ad Fodor, Borsec-fürdő.

120 hold elsőosztályu bíró
eladó belsőséggel (ház és gazdasági épület)
szőlővel Kolozsmegyeben mezőregeen. Cim a Bra-
sói Lapok fiókiadóhivatalánál, Gyergyószent-
lőson.

Intelligentes deutsches Kinderfräulein wird
sofortigen Eintritt gesucht. Angebote mit Anga-
der Ansprüche sind an Director Arpad Szirmai
Str. Corvinilor, Salmar zu richten.

Állandó raktár
CONTINENTAL
TRIUMPH és
ADLER irógépekben.
Fizetési könyvtérek.
HANS CLOOS

BRASSÓ
Fekete-ucca 19.

SEGESVÁR
Kut-tér 1. sz.